

دارالفتون

ادبیات و فلسفہ

فلسفہ، اجتماعیات، تاریخ، جغرافیا، ادبیات

ایک آبدہ بر نشر اول نور

مندرجات:

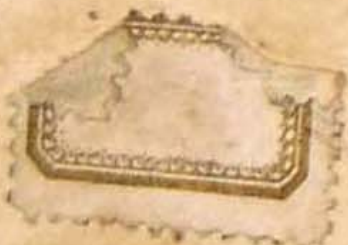
[محمد علی عینی]	شیخ ابراہیم حق
[نجیب عاصم]	القباض حقنہ بعض ملاحظہ لر
[عارف]	دولت عثمانیہ تک تأسس و تقرری دورندہ علم و علما
[اقمہارد اونغر]	« تہ آروس » قایناغندہ دارا « ستہلہ » سی
[وحید]	ہوزہ ہایونندہ اسکندر لحدی
[فائق صبری]	جغرافیائک علمی اصولاری
[احمد امین]	آمریقادہ تورک مهاجرلری
[آورام غالاتی]	اجنبی خریطہ لردن ممالک اسلامیہ جغرافیائک استنساخاً نقلی و حروف
	عربیہ ایلہ ارانہسی مسئلہسی

ترجمہ فسمی

[احمد نعیم]	فلسفہ تک یکی بر قایع تعریفی
[خلیل نعمتہاہ]	روحیاتندہ اصول
		کتابیات تحلیلاری

استانبول — مطبعہ عامرہ

۱۳۳۲ — ۱۳۳۴

موزه هایونده

اسکندر کدی

موزه هایونده موضوع جای احترام اولان بو لحد محتشم صنعت عتیقه دن موروث آثار نفیسه نك بلا اختلاف اك بیوکلرندندر [*].

کرچه بر اثر داهیانده دیگر بر اثر دهانک کوزلکیه مقایسه ایدیله میه جک قدر بر حسن مطلق موجود ایسه ده بو لحدک بر قاچ قات اولان کوزلکی او قدر شعشه ایله کوزه چارپار که عالی مرتبه ده صنعتکارلردن مرکب بر هیئت ممیزه مختلطه زمان قدیمک مرمر اوله رق اک کوزل اثرینی تعیینه مجبور اوله جق اولسه هر حالده بو لحدک انفس آثار عدایدمک لازم کلدیکنه متحداً قرار ویره جکی بلا تردد ادعا اولنه بیلور .

بو مرمر، موجدینک فکر عالیسنی او قدر مادی و محسوس بر صورتده قوه دن فعله چیقارمقده در که اونی بو فکره واقف و آشنا ظن ایدرسکز ؛ اک بیوک مزیتی ده بودر ؛ کندیسنه حیات ویرن نفخه ابدیتی بلا فتور و بتون صداقتیله تماماً طاشیمقده در .

بو طاشک حیرت ایچنده قالان تماشا کری اکر اوکا یورولمق سزین باقه رق دائماً تسریر عیون ایدیور و اونک هیئت محتشمه و اقسام خارقه سنی کیتدجکه دها زیاده بیوین بر حسن تقدیر ایله تدقیق ایلیورسه بوده لحد مذکورک کوزلکیه هر بریمزک آزچوق مفظور اولدیغمز بدیعه نیال آره سنده کیتدجکه دها صیقی بر ارتباطک دماغمزده واسطه بصرله حصوله کلدیکندندر . زیرا بر اثر نه قدر کوزل اولورسه بو اتحاد و ارتباط دخی او قدر خالص

[*] موزه مزک اک قیمتدار آثارینی ارباب عرفان آره سنده نشر و تعمیم ایتک بو کون بزم ایچون بر احتیاج مبرمدر . بو احتیاجی رفع وازاله ایچون یازه جنم مقاله لره بعض متخصصینک آثارینی مأخذ ایدینه جکم . بو سلسله مقالاته لحد اسکندر نامیله بتون جهانده شهرت بولان اثر محتشمه باشلا یورم . کرک بو مقاله یی و کرک بونی تعقیب ایده جک اولانلری سابقاً موزه هایونک ذکی و متبحر محافظلردن موسیو (مهندهل) ک - الیوم مثلی اوروپاده بیله نادر دینه جک درجه ده مفصل و مکمل اولان فهرست علمیسندن و قساماده اشبو لحدی ایلك تفسیر ایدن (ت . ره نایق) ایله برده (بارت) و (طالاصو) کبی ذواتک محرراتندن اقتباس ایدیورم .

شهرتی عالمکیر اولوب موزه مزه زینت و شرف بخش ایلمکده بولسان آبداتک اک مهملرینی بو صورتله وطنداشلیمه طابیته بیلیرسه م کندیمی بختیار عد ایدرم .

وصیمی اولور؛ خارجی رؤیت ایله باطنی رؤیت آره سنده کی تطابق تام ایسه تلذذ صناعی بی حاصل ایلر که ایشته بو تلذذ، لحد اسکندر اوکنده حد قصواسنه وارر .
 بو لحد محتشم، فنیکه قطعہ سنک عادتاً مرکز حکومتی مثابه سنده اولمش اولان قدیم (سیدون Sidon =) موقعنک الیوم بر قسم جزئیسنی اشغال ایدن و بیروتک تقریباً قرق کیلو مترو جنوب غریب سنده بولنان (صیدا) شهرنده کی قبرستان قرالیده بوندن یکر می طقوزسنه اول مرحوم حمدی بکک اجرا ایلدیکی حفریات نتیجه سنده ظاهره چیقمشدر که حفریات مذکورہ عصر سابقک ربع اخیرنده تاریخ علم آثار عتیقه جه اک زیاده حائز اهمیت اولانلردن معدوددر؛ زیرا بو قبرستاندن چیقاریلان و مثل ونظیرلری اولیان لحد یونانیه، موزہ هایونی (قلاسیق) یونان صناعتک مستفیدانه تدقیقنه مساعد اولمق اوزره جهانده موجود اولان اک ممتاز درت ویابش و دیعتکاه بداعت میاننه دفعه قید و ادخال ایلمشدر. بر درجه ده که (فیدیاس)ک، (پراقسیتهل)ک، (سقوپاس)ک پرستشکارلری فیابعد یالکز آتنه، اولیمپیا، روما، لوندره شهرلرینه دکل استانبولده سیاحت ایلمک مجبوریتنده بولنه جقلردر .

(صیدا) شهری اطراف وجوارینک - فرانسز عالمرندن (رونان)ک تعیری وجهله - عادتاً بر «منبع عتیقیات» اولدیغی چوقدن بری معلوم ایدی . بو بلده قدیمه نک قبرستانی یونان و روما عادتنه اقتفاء عین محل و موقعده طویل بولنه جق یرده شهرک خارجیه واروشلرک بتون امتدادنجه یایلمش ایدی . بو کون بورالری باغ و باغچه لرله مستورددر. قوم و کیرچدن مرکب اولان و سطح زمین ایله همانده بر تسویه ده بولنان که وره ک بر طبقه ترابیه نک - فنیکه لیلرجه اولولرک کومولمکده اولدیغی مزار اوطه لرینی آچغه مساعد - هر هانکی بر نقطه سی کافی بر درینلکده قازیله جق اولورسه اسکی مرقلردن هر حالده برینه تصادف اولنسی دائماً محتملدر .

بتون بو طوپراق داخلنده شمعی به قدر اصولی دائره سنده حفریات اجرا اولنسه ایدی تاریخ ایله علم آثار عتیقه نقطه نظرندن قدر قیمتی نتیجه لر استحصال ایدیله بیلمش اوله جغنی انسان دوشوندکجه حیرتدن کندینی آله ماز. فقط مع التأسف (سیدون) قبرستانی عصرلردن بری بر طرفدن دینه آرایجیلرینک، دیگر طرفدن ده بالخاصه اونوا حیده متعدد و پک فعال اولان آنتیقه جیلرک بهمانه و غباوتکارانه تجاوزاتنه معرض قالمشدر . بو کون اورالرده کشف اولنان قبرلرک قسم اعظمی ده اسکیدن بری تعرضه اوغرامش، ایچلری

آچلمش ، یغما ایدلمشدر . شبهه سز بو تخریبات هر وقت ثمره سز قالمش و عمومی ویا خصوصی جامکانلری تزیین ایتمکده بولنان قیمتلی اشیادن پک چوغی احتمالکه بشقه یردن کله مشدر . لکن طوپراغی بو وجهله کیزلیجه قازوب آراشدیرانلرک ایکی نوع زیان و خسارلری اولدیغنی ده اونوتاملیدر : اولاً ، نقلی کوچ اولان اشیایی یا تخریب ایدرلر یا خود پارچه لارلر ؛ ثانیاً ، اللرینه کچیردکلری آثارک نره دن کلدیکنی کمال اعتنا ایله کتم ایدرک او آثارلی اوروپالی تجاره ساتارلر . بورادن ده اولاً صناعت ایچون ناقابل تعمیر بر ضرر تکون ایدر ، چونکه اک مهم آبدات بو وجهله زائل اولوب کیدر ؛ ثانیاً علم ایچون بر زیان حاصل اولور ، زیرا او آثار قدیمه حقیقده کی معلوماتدن علم محروم قالور ، بومعلومات مفقود اولنجه ده جدی بر علم آثار عتیقه موجود اوله ماز .

۱۸۵۵ سنه سی کانون ثانیسنده (سیدون) قبرستانک (مغارة ابلون) تسمیه قلنان بر قسمنده و طوپراق ایله همان بر تسویه ده کوزل بر لحد تصادفاً ظهور ایتمشیدی . بولحد (سیدون) لیلرک قرالی اولان (نابیت) ک اوغلی (اشمونازار) ک جسدینی حاوی ایدی . اوزمانه قدر یکانه اولان و اوزرنده فنیکه لساننده برده یازیسلی بولنان بو آبده (لوور) موزه سنه نقل ایدلدی که بو کون او موزه یه زینتبخش اولان آثارک اک کوزلرندن بریدر . تاریخ اعمالنی تعیین ایتک لازم کلدیکندن ودها برچوق مسئله لر دخی تولید ایتمش اولمسندن ناشی بو لحد علمانک صوک درجه ده مراقبتی تحریک ایلدیکی ایچون شو معمای تاریخی بی حله و فنیکه لیلرک ماضی مدیدینی تنویره مدار اوله بیله جک بونوع آبداته تصادف ایلک امیدیه فرانسه حکومتی ۱۸۶۰ سنه سنده فاضل مشهور (ارنست رونان) ی محل مذکورہ اعزام ایلش ایدی . بومأموریت مهمه مخصوصه نک نتایجی Mission en Phénicie یعنی (فنیکه ده مأموریت) عنوانلی اثر مکملده بسط و تمهید قیلنمشدر .

(سیدون) داخلنده حفریاته درت سنه [۱۸۶۱ - ۱۸۶۴] دوام ایلش اولان بو هیئت مخصوصه اوراده یکر می یدی مقبر کشاد ایتش و بونلرک ایچندن مومیا قلیفلری شکلنده عظیم برسلسله لحد چیقارمشدر که بو نوع لحدلره مشارالیه (رونان) طرفندن (شبه انسان = anthropoïde) نامی ویرلدی .

یونان صناعتک قدیم صناعت شرقیه اشکالی اوزرینه اجرا ایتدیکی تأثیر تدریجی بی تعقیبه مساعد اولان مذکور لحدک علم آثار عتیقه نقطه نظرندن حقیقی بر اهمیتی وار ایسه ده

هیچ بری کرچکدن بر اثر صناعت اطلاقه احرا دکدر . بوندن لشقه هیچ برینک اوزرنده بر فیکه یازسی یوق ، هیچ بری (اشمونازار) ک اوقدر بکنیلن اشی دکل . بوجهتله موسیو (رونان) ک اساساً پک فائده لی نتیجه لر حصوله کتیرمش اولان بومأموریت مخصوصه سندن صکره دخی ، اولدن اولدیغی کبی ، معما حل اولنه میهرق قالمش واو فاضل بلند پایه شو سیاحتندن انجق بر اثر نفیس ایله عودت ایلمشدرکه بوده « حیات عیسی » اسمیله تألیف ایلدیکی کتابدر .

مکر اصل نور و ضیا بشقه طرفدن کله جک ، علم ایله اصول وقاعده نك دوچار عقامت اولدیغی یرده طالع ایله تصادف مظهر موفقیت اوله جق ایمش !..

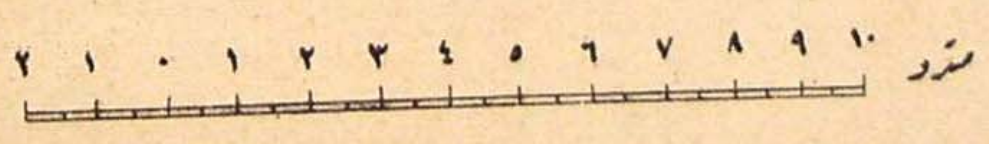
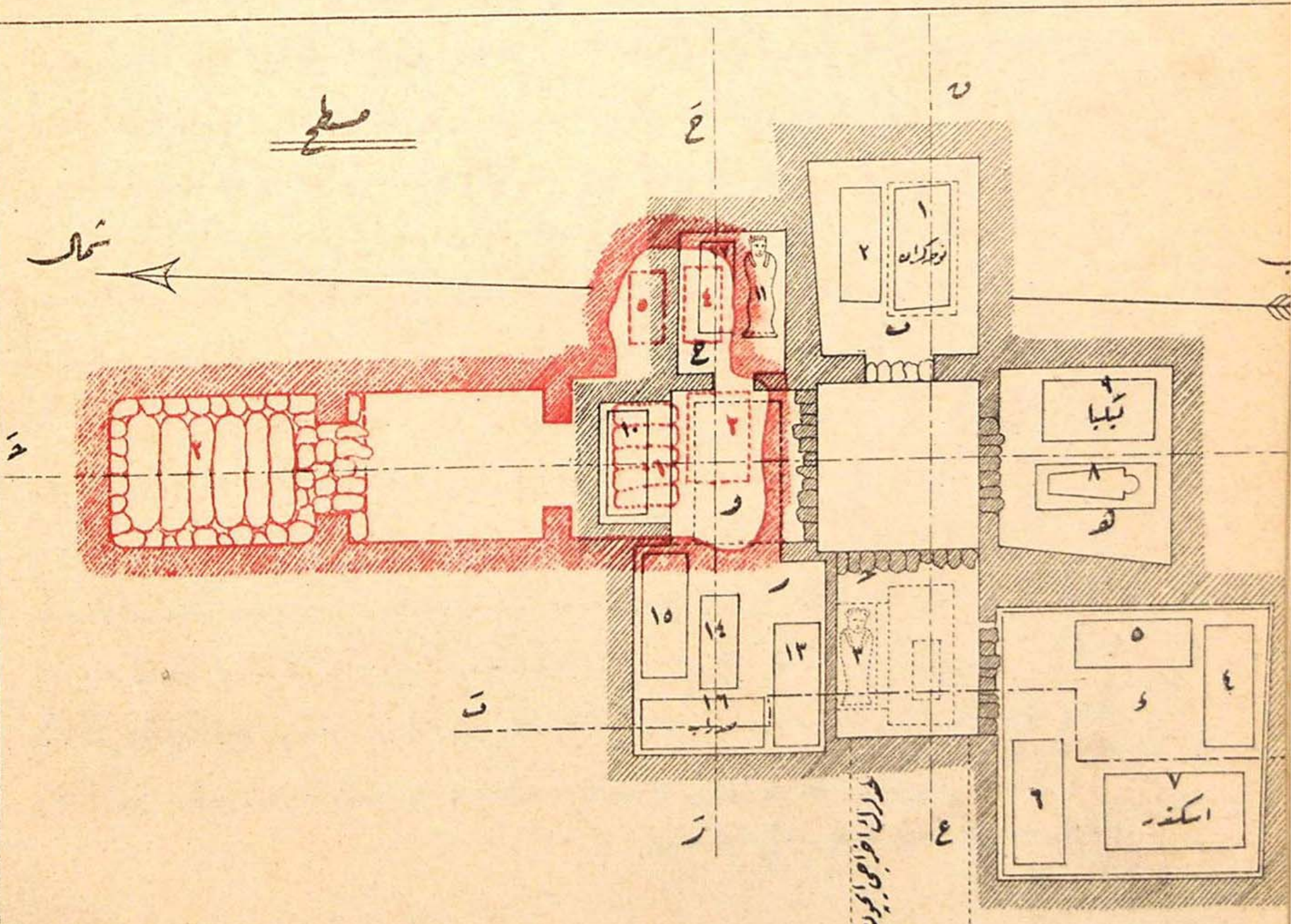
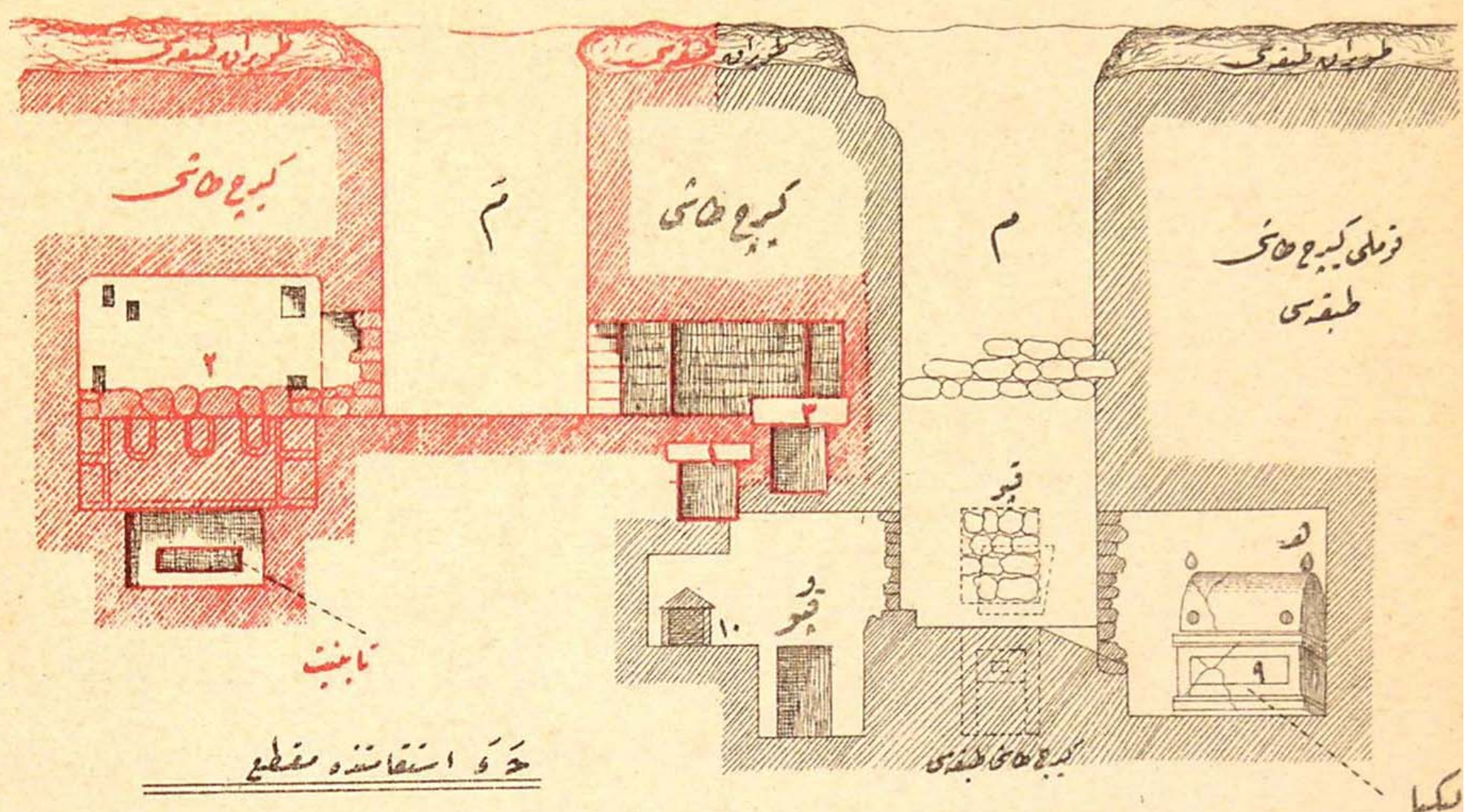
بیوک حکایه نویس (لافونتهن) ک ماهیتی الی الابد خلل ناپذیر اولمق اوزره سرد ایتدیگی حقائقدن بری [۱] بر کره دهها بر صورت غیر منتظرده جای تطبیق بولدی . ذاتاً ۱۸۲۰ سنه سنده (میلو) آطه سنک بر کویلیسی کندی تر لاسنی ده شر ایکن (وه نوس-دو-میلو) هیکل مشهورینی ظاهره چیقارمش ایدی بو دفعه ده (صیدا) نک جهت شرقیه سنده (حلالیه) قصبه سنک قربنده کائن و (ایاعه) اسمیله معروف اراضینک صاحبی محمد شریف افندی کندی طوپراغنی قازدیر مقده ایکن عمله سنک بر قویو بولدیغنی و بو قویو داخلمده مزارلرکده موجود اولدی مستبعد اولمادیغنی (صیدا) قائم مقامی صادق بکه ۱۸۸۷ سنه سی مارتنک ایکنجی کونی [۱۹ شباط ۱۳۰۲] اخبار ایدر .

بزه قدر واصل اولان اک بیوک آثار نفیسه منحوتهدن بر قاجنی بو وجهله جاهل کویلیلرک طوپراغنی قارشیدیررکن تصادفاً کشف ایتمه لرنده نه غریب بر استهزای مشیت واردر! او کویلیلره یوزلرجه آفرین و ایندیر دکلی کوره ک ضربه لرینه بیکلرجه تحسین !..

سوریه والیسی ناشد پاشادن تلقی ایتدیگی امر اوزرینه ولایت مهندسی بشارا بک صیدایه کیدرک اوراده کی مشاهداتنه دائر مارتک یکر می دردنجی کونی بر راپور قلمه آلور و بوراپور درسعادته کوندریلر . راپورک مندرجاتنه مطلع اولنجه شو کشف جدیدک اولانجه اهمیتنی در عقب ادراک ایلین حمدی بک ، وقت کچیر مکسزین (صیدا) یه بالذات صورت مخصوصه ده عزیمت ایتکه و اوراده همان اجرای حفریات ایدرک ظاهره چیقاریله جق آثارک

[۱] مقصد (چیفنجی ایله چوجقاری) عنوانلی حکایه اولوب ظنمه کرره رجائی زاده اکرم بک مرحوم طرفندن لسانمزه نقل ایلمشدر .

(سیدون) مدفن قاسم بن علی

اك مهم اولانلرینی موزه یه آلوب کتیرمکه مساعده طلب ایدر واستحصال ماذونیت ایلر؛ نيسانك اون سکنزنده استانبولدن مفارقت و اوتوزنده حفرياته مباشرت ايتديکندن کمال شوق و فعاليتله و پک مدققانه بر غیرتله بالذات اداره ايتديکی بو حفريات حزرانک یکرمنچی کونی ختامه ایرر .

قبرستانک تعریفی . — شکلده کورلديکی کبی [*] اساساً تحت الارض ایکی (مدفن = hypogée) دن عبارتدرکه بونلردن ایلك کشف اولتانی (م) ایله و مؤخرأ مکشوف اولانی ده (م) ایله کوستردک . برنجی مدفن یدی اوطه دن مرکبدر . شویله که : ۱۰,۲۰ مترو عمقده بولتان وهر برضلی ۳,۷۰ مترو اولان درت گوشه لی بر قویونک قعرنده و اطرافده درت مخزن (ب، ۶، و، ه) موجود و بونلرک قپولری قویونک و جهلری اوزرنده دیوارله مسدود ایدی . شماله مصادف (و) مخزنک شرق و غرب جدارانه متصل اولمق و فقط اونکله برکونه ارتباط و مواصله لری بولنماق اوزره ایکی اوطه ده (ع، ر) بولنديغندن بو ایکی اوطه قویونک قعرینک شمال شرقی و غربی گوشه لرنده آچلمش دیمک اولور . یدنجی بر اوطه دخی (س) کذلک جنوب غربی یه مصادف گوشه ده کائن اولوب جهت غربیه ده کی (۶) مخزنک جدار جنویسنده بر قپوسی واردر .

بو مخزنلرک زمینی مختلف تسویه لرده و فقط — (س) مخزنی مستثنا اولمق اوزره — کافه سی قویونک سطحندن ده آشاغیده در .

اشبو ایکی مدقندن (م) ایله کوستردیکمز اولکیسی شرقده کی (ب) مخزنی خارج اولمق اوزره غیر معلوم بر دورده تجاوزه اوغرامش ، شبه سز مزارلرک احتوا ایده بیله . جکلری قیمتلی اشیایی آشیرمق نیت فاسده سیله ملوث اللر بو آبداتی چکیجله سقطلامشدر . حالبوکه (م) مدفنه هیچ طوقونولماش ایدی؛ حتی (م) مدفنی تصادفاً میدانه چیقاران قازیحیلرجه بیله بوراسی مجهول قالمش و انجق حمدی بک مرحومک فراست و نفوذ نظری سایه سنده کشف اولنمشدر . شویله که : مشارالیه شمالده کی (و) مخزنی تدقیق ایدرکن طاوانده اولجه متجاوزین طرفندن دلنمش اولان بر آچیلغنه کوزی ایلیشور؛ بو

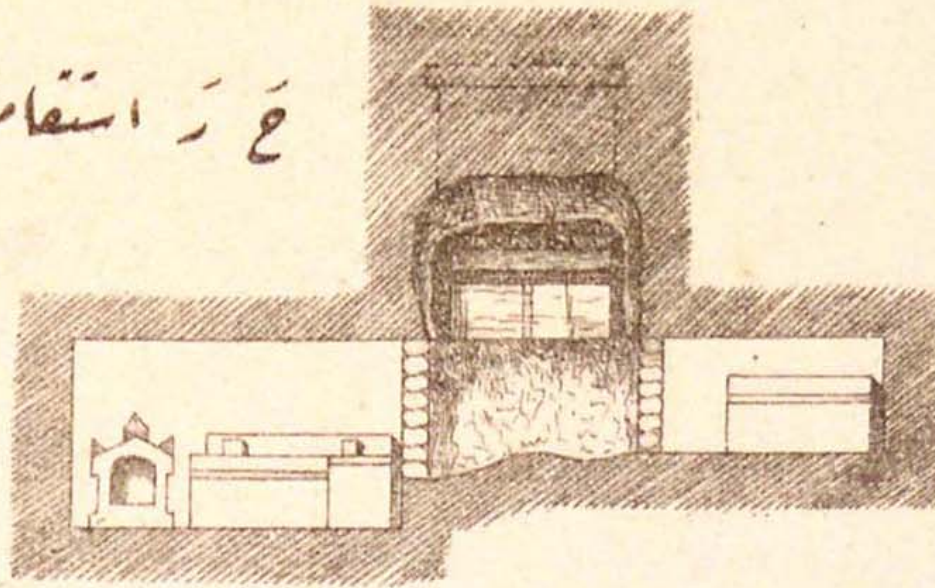
[*] بوشکل ، لحد مبحوئنه نک تدقیقلری خصوصنده پک اساسی برتألیف اولان و مرحوم حمدی بک ایله موسیو (تئودور ره ناق) طرفندن مشترکاً قلمه آلان Une nécropole royale à Sidon. Fouilles de Hamdy bey عنوانلی اثر عظیمک پلانلرندن کوچولمک صورتیه اقتباس ایدلمشدر .

آچیلغی قسماً طیقامقدہ اولان طوبراغی بر طرف ایتدیردکن صکرہ کمال زحمتله یوقاری یه چیقار . اوراده بش عدد بیوک قیاق طاشیله اورتیلی بر خندق بولور و بو خندقده تدقیق ایلمکده اولدیغی مدفنہ اصلا عائد و منسوب اولمادیغنی کورر؛ فقط شوایکنجی مدفنک مدخلنی دخی بولمق لازم کلدیکندن بونک برنجی یه نازل اولان قویونک آلتی مترو شمالنده اولدیغی تظاہر ایدر . بوراده ایسه ۷,۵ مترو عمقنده و تقریباً ۴ مترو عرضنده کذلک درت گوشه بر قویو ایله برابر بونک شمال و جنوب طرفلرندہ ایکی اوطه نیک بولندیغی کوریلور . اشبو اوطه لردن جنوبده کینک داخلنده درت خندق موجود ایدی؛ بو خندق لر (م) مدفتنده کی (و) ایله (ح) اوطه لرینک فوقنده قازلمش اولوب هیچ بر تابوتی حاوی دکلر ایدی . شمالده کی اوطه یه کلنجہ بونک قپوسی دیوارله اعتنا کارانه مسدود اولدیغی کبی قرال (تابنیت) ک لحدنی احتوا ایدیور ایدی؛ فقط لحد مذکور، قویونک قمرندن ۳,۳۰ مترو آشاغیده قازلمش و اوستی غایت جسم ویکپاره بر طاشله ، برده مولوز و آغیر طاشلرله اورتلمش بر خندق زمینی اوزرندہ طور ییور ایدی . دیمک اولیور که مخزنه کیردکن صکره بیله ینه زمینک دها منحط اولسندن ناشی موقعی بللی اولمیان بولحدی حمدی بک انجق طریق استدلال ایله کشف ایتکه موفق اولمش و بو وجهله مساعی ثباتکارانه سنک مکفاتی کورمشدر . ذکر اولنان (تابنیت) لحدی سیاه (آنفیولیت) طاشندن شبه انسان شکلنده اولوب اوزرندہ مصریلرک (هیهر و غلیف) خطیله برده فیکه یازیسی وار ایدی . فیکه یازیسنک درحال فوطوغرافسی آلنه رق موسیو (رونان) کوندرلدی و اوقوتجه بولحدک (سیدون) قرالی (اشمونازار) ک پدری (تابنیت) عائد اولدیغی معلوم اولدی . ایشته بو صورتله شو سالخورده آبدہ ، تحت الزمین یکر می بش عصر قدر قالدقن صکره ۱۸۸۷ سنه سی جزیرانک برنجی کونی تکرار یر یوزینه چیقارق ضیای شمسہ قاووشدی .

(م) مدفتنده جمعا اون یدی لحد ظهور ایتمش ایدی . فقط بولردن یدیسی هیچ بر کونه شخص تصویرینی ویا ساثر بر زینتی حاوی اولمیه رق (théca = تهقا) دیدکلری عادی صندوقه لردن عبارت اولدقلری ایچون محلنده ترک اولندی و دیگر اونی ایله برده سالف الذکر (تابنیت) لحدینک استانبوله نقلنه قرار ویرلدی . لکن طیشاری چیقار یله جق اولان بولحدک هم درین کومولمش ، همدہ عظیم بر ثقلتی حائر بولمش اولمسی — ال بیوکنک طولی ۳,۵

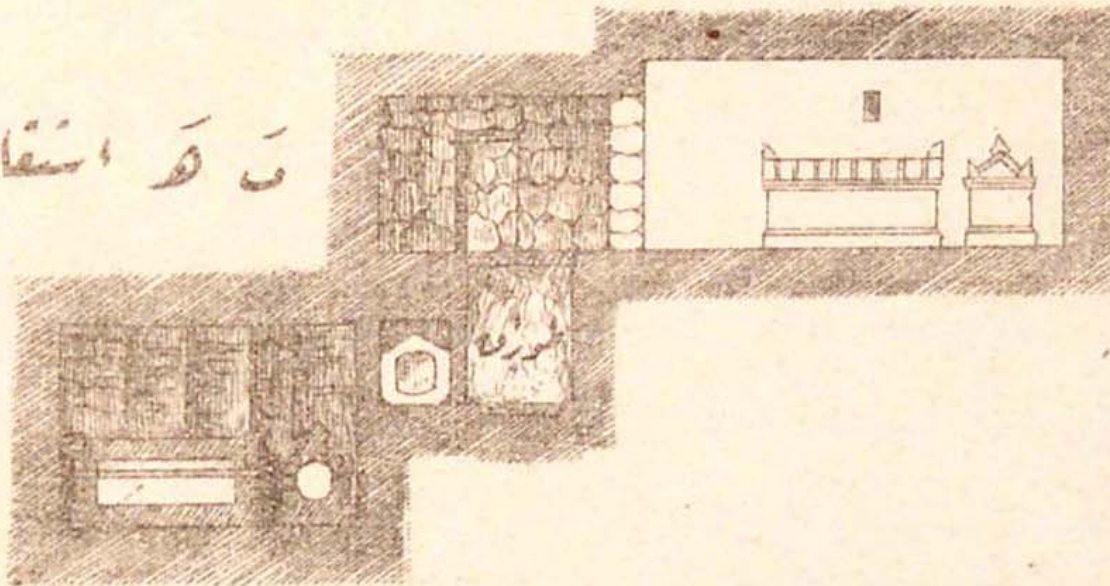
(سیدون) مدفن قرالیسی

ح ر استقامتده مقطع

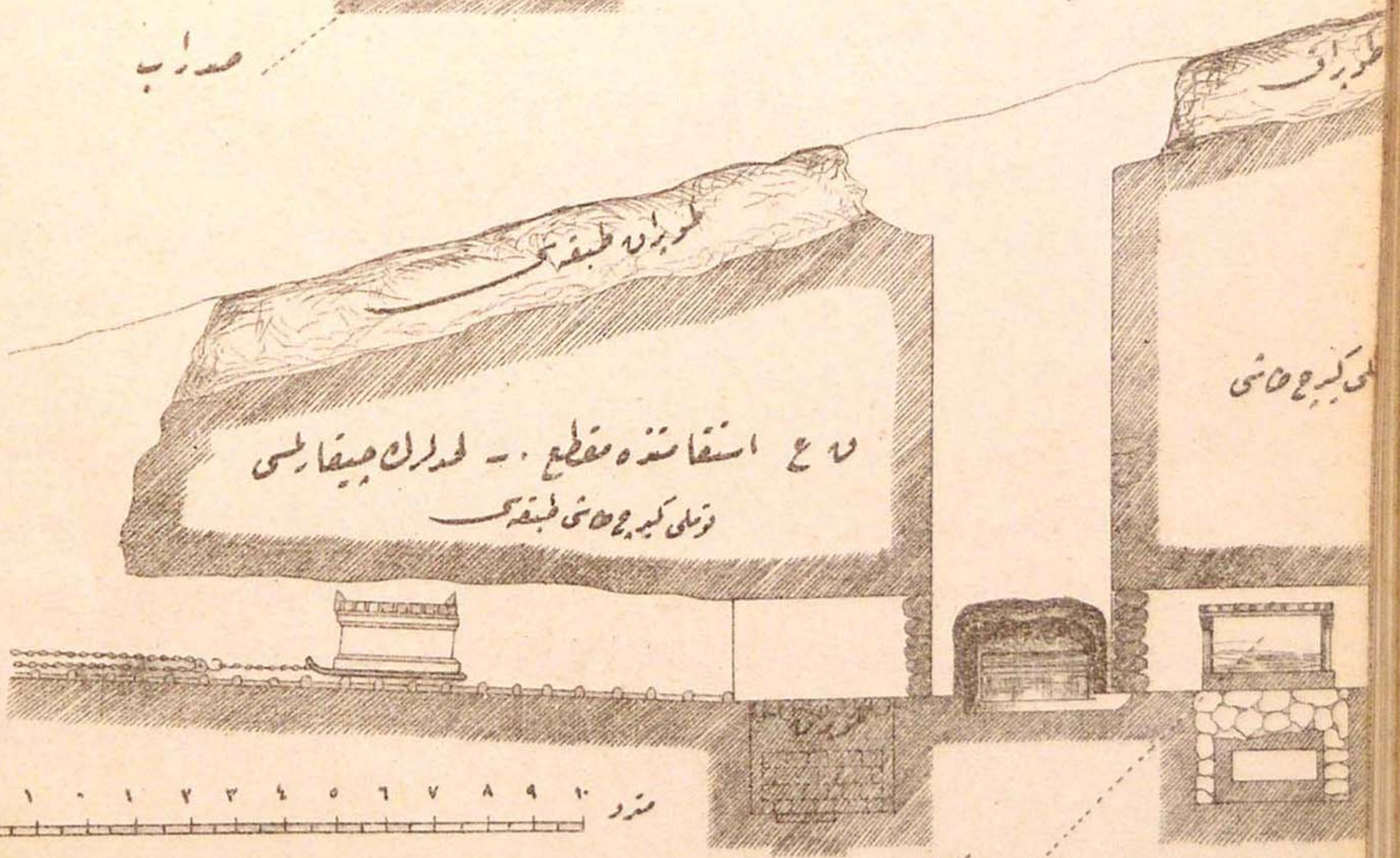

صواب

ب ه استقامتده مقطع

صواب

متر ۱ ۰ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰

مترودن آشانی اولمادیغی کبی نقاتی ده تقریباً ۱۵,۰۰۰ کیلوگرام ایدی — عملیات اخراجیه بی اشکال ایتدی . بو جهتله مدفنک مرکزندن اعتباراً جوارده سطح بحرله بر تسویه ده کائن بر باغچه یه منتهی اولمق واک بیوک تکنه لریک کچمسنه مساعد بولمق اوزره قیاداخلنده وخفیف میلده اوزون بر (تونهل) آچق لازم کلدی . بونی متعاقب لحدلرک اولاقیقلری ومؤخرآ تکنه لری بو تحت الزمین یولدن برر برر یوقاری چکلدی . شویله که : بو جسم طاشلر کیریش وطبانلراوزرنده وایکی خلط آره سنده قایان تحت قیزاقلرک اوستنه آیری آیری وضع وتثیت اولندقدن صکره ال قوتیله دکرکنارینه قدر جر اولندی واوراده احضار ایدلمش اولان بر صال اوزرینه اوطورتدیرلدی . فقط ایشک اک نازک وتهلکه لی قسمی ده بوراده باش کوستردی ؛ زیرا بو آبداتک بیروتدن صورت مخصوصه ده کوندربلن (عسیر) واپورینه کمال دقتله تحمیلنه باشلانمق ایجاب ایدیوردی . بو کون کمال فخرایله بیان اولنه بیلیرکه بتون بو آثار کرانبهانک کرک زیر ترابدن اخراجی وکرک واپوره یرلشدیرلمسی مقصدیله یکریمی بش کون دوام ایتمش اولان عملیاتک اثنای اجراسنده هیچ بر سقطلق وقوعه کلدی ، هیچ بر پارچه چالنبوب ضیاعه اوغرامادی . الحاصل بو لحدلرک اک بیوک واک آغیری بولنان « اسکندر » لادی اک صوک اوله رق واپور داخلنه چکیلوب آلدقدن صکره عملیاتک هیچ بر عارضیه دوچار اولمقسزین کمال موفقیتله رسیده ختام اولدیغی بر طوپ انداختیله صیدا اهالیسنه اعلان ایدلدی .

استانبوله وصولرنده لحدلر موزه نیک حولیسندنه اخشاب باراقه لر داخلنده موقه محافظه ایدیلهرک صورت قطعیه ده وضع وتشهیرلرینه مخصوص بردائرهنک انشاسنه همان ایلول ماهنده ابتدار اولندی . شدتله حکمفرما اولان قیش موسمندن طولانی امر انشاسی ایکی دفعه سکتیه اوغرایان بودائرء جدیدهنک اقسام اساسیه سی ۱۸۸۹ سنه سنده ، تزینات داخلیه سی ده انجق ۱۸۹۱ ده اکمال واتمام اولندیغی کبی بوقیمتلی لحدلر تحت صندوقلرندن چیقارلدقدن وزده نمش اولان جهتلری ده تعمیر ایدلدکن صکره شو یکی دائره داخلنده یکدیگرندن تمامیه منفرد غرانیته قاعده لر اوزرینه یرلشدیرلدی که او تاریخدن بری اوراده انظار تماشایه موضوع بولمقده درلر . ۱۸۸۸ سنه سنده لحدلرک عددی برنجی مدفن جوارنده کشف ایدیلوبده حمدی بکک بالذات صیدایه کیدرک اورادن کتیرمش اولدیغی بش لحدلرک ده ورود ایتسیله تزاید ایتدی .

فن آثار عتیقه یه عائد بتون بو مساعینک باشلیجه شرف و موفقیتی کندینه راجع اولوق لازم کلن بر ذاته بو خصوصده لازمه شکرانی ادا ایتمه مک قدر ناشناسلق اولور . نامی آثار قدیمه علمنک ترقیسنده آز چوق علاقه دار هر بر کیمسه یه معلوم اولان حمدی بک مرحومک خاطره سی جمله جه حرمتله یاد اولنسه سزادر . زیرا بر چوق آثار و آبدات عتیقه مثللو (سیدون) لحدلرینک ده بوکون اوروپانک درن گوشه سنه طاغیله جق و یا خود پارچه لنوبده قسم قسم صاتیله جق یرده هیئت مجموعه لر یله عین عائله نک افرادی کبی بوراده زمانک تأثیر تخریبکاریسندن وانسانلرک ده دست تجاوزندن مصون برحاله طوپلو جه محفوظ بولملری اونک ثمره سعی واقدامیدر .

(صیدا) لحد قرالیه سی سلسله بیهمتاسنه مخصوص اولان دائره نک رسم کشادی ۱۳۰۷ سنه مالیه سی حزراننک برنجی کونی [۱۳ حزران ۱۸۹۱] اجرا ایدلدی . کرک مرحوم مشار الیهک مؤخرأ منتشا سنجاغنه تابع (میلاس) قضاسی داخلنده ایوم (ایلینه) و قدیمأ (لاکینا) دینلن قریه ده کشف ایلدیکی آثارک وضع و تشهرینه و کرک صکره لری (بلاطجق) ایله مواقع سائرده ظهور ایدوب صندوقلرله موزه نک باغچه سنده بیغیلی طوران دها بر چوق اشیای قیمتدارک استیعابنه مخصوص اولوق وسالف الذ کردائره یی شمالاً و جنوباً تمدید ایلک اوزره ۱۳۱۹ و ۱۳۲۴ سنه لرنده انشا اولنان ایکی دائره نک دها انضمامیه موزه من ایوم کسب وسعت و اهمیت ایتمشدر .

بوکون بو بدیعه کاهی ، برادر مبرور الاثرینه هم اخوت همده نفائسه محبت کبی ایکی بیوک رابطه ایله دائمأ مربوط قالمش اولان مدیر لاحق خلیل بک افندی کمال شوق و اهتمام ایله ید حفظ و امانتده بولندیر مقده و بوبابده موفقیات متوالیه سی ده مع المسار مشهود اولمقده در .

قبرستانک تاریخی . — اشبو ایکی مدفدن (تابنیت) لحدینک بولندیغی (م) مدفنتک دها اسکی اولدیغی صورت عمومیه ده قبول اولنمشدر . بو بابده سرد اولنان دلائل بوجه آتیدر : دینیور که (م) مدفنتک (م) دن دها درین قازلمش اولسی ، مؤخرأ آچلمسنه لزوم کور یله جک او طه لرك دها اسکیدن موجود او طه لره ایراث ضرر ایتمه ملری ، اونلری هدم ایله ملری مقصدینه مبتیدر . لکن بو دلیل اولسه اولسه (م) مدفنتک انجق (م) مدفنتک اقسام شمالیه سندن مقدم اولدیغی اثبات ایده بیلور . هر حالده شبه

انسان لحد کیر مصریسنه [*] تخصیص ایدیلن (ب) مخزننک تابیتی حاوی اولان مخزن ایله معاصر بولنسی ویا اوکا پک یقین اولسی اغلب احتمالاً تدره. هر ایکی مدفنک (آرقائیق) اولان شکل و حالی، لحدلرک ایکیسنک ده منشائی بر اولسی، صورت تدفینک هر ایکیسنده ده یکدیگرینک تمامیه عینی بولنسی بو فرضیه یی پک محتمل عد ایتدیر مکده در. فقط اونکه برابر ایکنجی مدفنه عائد قویونک منفذینی جنوباً بر قاج مترو کیریده آچق صورتیه فضلہ بر کلفت وزحمتدن اجتناب ایلمک ممکن ایکن بو کلفته نه سبیه مبنی قاتلانلش اولدیغنی ده انسان آکلامق ایستره. بو بایده کی اسباب ایسه کلیاً مجهولمزد در. هر حالده (ب) مخزنندن صکره قویونک غرب و شمال طرفلرنده کی (۶) و (و) اوطه لری عین زمانده قازلدی و بونلره اسلوب یونانیده اولان و موزه هایونده تاینیت لحدینک یانی باشنده و کوشه ده طوران شبه انسان لحدلر وضع اولندی [موزه قتالوغلرنده ۸۱ و ۸۰ نومرولی اولان بویکی لحدک ایکنجیسی قادین لحدیدر.] بو لحدلرک ایکیسی ده عین اسلوبده اولدیغنی کبی عین صناعتکاهدن عین زمانده چیقمش اولدقلری ده محققدر.

ایشته قبرستانک ایلمک حالی بودر. یالکز شبهلی بر نقطه وارسه اوده جنوبده کی (ه) اوطه سنک - یعنی (لیکیا) لحدینی حاوی اولاننک - بو دوره می یوقسه دور متعاقبده می وجوده کتیرلمش اولدیغنی کیفیتیدر. مع مافیہ بزى اک زیاده علاقہ دار ایدن مسائل ایچون بو شبهنک او قدر اهمیتی یوقدر، زیرا شو مخزنک بدایت امرده لیکیا لحدینه دکل، بلکه (بازالت) طاشندن معمول اولان و صورت معتاده انشا اولنمش برتمل اوزرینه موضوع بولنان [پلانمزد ۸ نومرولی] بر فنیکه (تهقا) سنه مختص ایدوکی ادعا اولنه بیلور.

ایکنجی دوره ده ایسه (ر) اوطه سی وجوده کتیرلمش و بوده ایوم موزه نک برنجی سالوننده کی (صدراب) لحدیله برده ۱۳، ۱۴، ۱۵ نومرولی (تهقا) لری احتوا ایلمک اوزره شمالده کی (و) اوطه سنک جدار غریبسنده آچلمشدر. (ح) اوطه سی ده اولجه (و) اوطه سنده کائن اولان مسبق الذکر شبه انسان لحدینه [۱۱ نومرولی] مخصوص اولق اوزره شبه سز عین زمانده قازلمشدر. شو حالده (و) اوطه سی آرتق بر نوع

[*] موزه نک برنجی سالوننده کی نوحه کران لحدینک آلتنده بولنیور ایدی. موزه قتالوغلرنده (۷۹) نومرویی حائز اولان و ایکنجی سالوننده کی (تابنیت) لحدینک قارشیسنه وضع ایدلمش بولنان لحددر.

دهلزدن عبارت قالدی وپك صكره دن غیرمعین بر دوردده اشبو اوطه نك جدارشمالیسی اوزرندده بر حجره كشاد ایدیلهرك اورایه هیچ تزیناتی اولیان ۱۰ نومرولی بر (تهقا) یرلشدرلدی .

۱۱ نومرولی لحدك (و) اوطه سندن اخراج ایدیلهرك آریجه بر اوطه یه نقل ایدلسنه برسوسه مذهبه باعث اولمش اولسه كر كدر. زیرا (و) مخزنی آرتق بر ممر عمومی حالنه كلنججه عادتاً آباق آلتنده بولنمش اولدی . مع مافیله بو وسوسه لر کیت بکیت کسب ضعف ایتدی و اوندن صكره ده ذاتاً بر (تهقا) یی احتوا ایتمکده اولان (ه) اوطه سنه لیکیا لحدی، (ب) اوطه سنه ده نوحه کران لحدیله ۲ نومرولی (تهقا) نقل ایدیلهرك بونلردن نوحه کران لحدی او اوطه ده کی بیوک شبه انسان لحد مصریسی اوزرینه وضع ایدیلویوردی. ایشته بو زمانده ده «اسکندر» لحدیله دیگر اوچ رفیقنه یکی بر موقع بولمق ایجاب ایتدی . فقط جنوب شرقی گوشه سی (ب) و (ه) اوطه لری آراسنده صیقیشیق اولدیغندن و بناءً علیه شویکی لحدلری بورالردن کچیرمك پك اوزون و زحمتلی عملیاته متوقف بولندیغندن بالضروره قویونك جنوب غربی گوشه سی انتخاب اولندی . واقعا (۶) اوطه سی بونلری احتوا ایدمه یه جك درجه ده کچوک ایسه ده بورادن (۷) مخزنه کچمك قولای ایدی . شو تقدیرده مدفن داخلنده اک صوک قازیلان اوطه بو اولمش اولور. آرتق اوندن صكره قبرستانی انجق متجاوزلر بردفعه زیارت ایتمش و مرحوم حمدی بك معرفتیه یکیدن آچیلوبده حاوی اولدیغی بتون دفائن صنایه نك روی ارضه تکرار صعودی کوننه قدر متروک قالمشدر .

آتیده کی جدول بورایه قدر سرد ایلمش اولدیغمز معلوماتی خلاصه ایدر:

۱. بشنجی عصرک وسطندن اول.

اولا: (م) مدفتنک انشاسی؛ (م) مدفتنک کشادی؛
(ب) اوطهسی [۸۹ نومرولی شبه انسان لحد
صریسی]؛ آرتق اوندن صکره یالکز ایکنجی
مدفن قوللانلدی.

ثانیاً: (ج، و) اوطه لری [اسلوب یونانیده اولان
۳ و ۱۱ نومرولی شبه انسان لحدلر]؛ بودورک
نهایتنده و یا دور متعاقبک ابتداسنده ۸ نومرولی
(تهقا) یه مخصوص (ه) اوطه سنک کشادی.

۲. بشنجی عصرک وسطی.

(و) اوطه سنک تحویلی؛ (ر) اوطه سنک کشادی
[«صدراب» لحدیله اوچ «تهقا»]: ۱۱ نومرولی
شبه انسان لحدینک (و) اوطه سنکدن اخراجی
و کندیسنه مخصوص اوله رق قازیلان (ح)
اوطه سنه نقلی .

۳. بشنجی عصرک نهایتی یا خود دردنجی عصرک بدایتی.

« لیکیا » لحدینک (ه) اوطه سنه و ۸ نومرولی
(تهقا) نک یانی باشنه ادخالی .

۴. دردنجی عصرک وسطی.

« نوحه کران » لحدینک [۲ نومرولی «تهقا» ایله
برابر] ب اوطه سنه نقلی و ۷۹ نومرولی شبه
انسان لحد مصریسی اوزرینه وضعی .

۵. دردنجی عصرک صوک قسمی.

(۴) اوطه سنک « اسکندر » لحدیله اوچ رفیقنه
مخصوص اولق اوزره کشادی.

بو طرر الدر می صانوره آلمش، یوقسه باطاصه ایصمار لا نحمیرر؟ — شبه انسان
لحدلره برده (تہقا) لردن صرفنظر بتون بولخودك صوك صاحبیری طرفندن راست کله
صاتون آلمش یاخود ینه بونلر طرفندن بر محاربه ویا بر قورصانلق نتیجه سنده اغتنام
ایدنش اولدقلری و بناءً علیه دها اول بشقه لری طرفندن استعمال اولدقلری اکثریا
ظن اولندی .

واقعا (تابنیت) لحدی حقنده کیفیت، قپاق اوزرنده کی (هیهروغلیف) خطیله مؤید
اولدیغندن ناشی آشکار ایسه ده موزة هایونده بونک قارشیسنه موضوع اولان شبه انسان
لحد کیر مصریسی اوپله دکلدرد . همده بولحد سقطلا نیش اولمیوب انجق نا تمامدر . بوکا
بر تجاوز و تعرض قوعبولدیغنه دائر ارباب وقوف طرفندن هیچ بر اماره کورپله مدی .
ذاتاً لحدك یکی صاحبیرینک — بتون چهره یی بوکون کورلدیکی کبی شکلسز بر سطح حالته
کتیره جک درجه ده — علائم وجهیه یی ازاله ایلش اولملرینه بر سبب دخی تصور ایتک ممکن
اوله ماز . اوپله ایسه بوآبده مصرلی بر ناحتک صناعتکاهندن علی حاله آلمش وحتی مصرده
بیله اصلا قوللانماش اولسه کرکدر . (لوور) موزه سنده بولندیغنی سالفاً ذکر اولنان
وحائر اولدیغنی (هیهروغلیف) خطنده — ظن اولندیغنیک خلافتنه اوله رق — چکیجه
بوزولش اقسام هیچده موجود اولمیان ایکنجی (اشمونازار) لحدینک ده کذلک کندیسنه
پدری (تابنیت) ک مرقدی کبی بر مقبر تأمین ایلکی ارزو ایلش اولان بوقرال طرفندن
مصردن طوغریدن طوغری یه صاتون آلمش اولدیغنده شبهه یوقدر .

موسیو (مهندهل) ک فکر نجه دیگر لحدلرک جمله سی کندی داخلرنده مدفون اولان
صیدالیره مخصوص اولمق اوزره طوغریدن طوغری یه اونلر طرفندن مبايعه اولمشدر ،
بو فرضیه نکه ده معلومات موجودیه مباین هیچ برجهتی یوقدر . نته کیم (رونان) ،
شو قبرستانک کشفندن چوق زمان اول یونان مدنیتک (سیدون) افکاری اوزرنده پک
درین بر تأثیر اجرا ایتش اولدیغنده اصرار ایلش ایدی . هر حالده بو بابده جریان ایدن
مباحثه نکه اساس نقطه لرینی اجمال ایده لم .

اولک نظریه : بو لحدلر راست کله صاتون آلمش ایسه علم آثار عتیقه جه پک منتظم
بر سلسله آبداتک قبرستان داخلنده مجتمع بولمنسی غریب بر تصادفک اثری اولمق

لازمکلوور. فی الحقیقه شوراسی شایان دقتدرکه قبرستانک بتون لحدی - «لیکیا» و «نوحه کران» لحدلرندن صرفنظر ایدلدیکی حالدده - کندی آرهلرنده تمامیله معین بر قاقچ غروپ تشکیل ایتمکده درلر. اولاً: تابنیت ایله ۷۹ نومرولی لحددن متشکل مصر غروپی [بونلره ایکنجی اشمونازارک لحدی ده علاوه اولمق ایجاب ایدر]؛ ثانیاً: اسلوب یونانیده اولان شبه انسان لحدلر دن مرکب غروپ؛ ثالثاً: «صدراب» لحدی و بونکله بر آرهدده کائن اوج (تهقا) دن عبارت اولان غروپ که اشبو (تهقا) لردن ایکیسی لحدک اسلوبنده ایشلنمش تزینات نخلیه دن متشکل بر کنار ایله مزین ایدیلر؛ رابعاً: بوندن اولکی غروپک تمامیله عینی اقسامدن مرکب اولان یعنی «اسکندر» لحدی اسمنده منحوت بر لحدایله برده شخص تصویرلری اولمقسزین عین صورته ایشلنمش عین اسباب تزینیه بی حائز دیگر اوج لحددن متشکل بولنان بر دردنجی غروپ. دیمک اولیورکه بر طرفدن بو آبدلر اوله راست کله اشیاده علی العاده اولدیغی وجهله بسبتون منفرد و بر برینه غیر مرتبط اولمقدن بشقه دیگر طرفدن ده صوک ایکی غروپک یکدیگرینه تمامیله متوافق بولمسی اکر حیرتبخش بر تصادفک اثری دکلسه هر حالده صناعتکاهه طوغریدن طوغری به سپارش اولمش اولمقدن غیری برسیدله نه عقلاً نه ده منطقاً قابل ایضاحدر.

اوله عملیه: غاصبلرک تجاوزندن مصون قالمش اولان (تابنیت) لحدنده و باشک صول طرفی اوزرنده شدتلی چکیج ضربهلری کورلمکده در؛ حتی ۷۹ نومرولی شبه انسان لحد کیر مصریسنده ینه عین محلدده و کذا ایکنجی اشمونازارک صاغ اوموزینی ستر ایدن صاچلرک اوزرنده بو ضربهلر عیناً مشهوددر. کذلک «نوحه کران» لحدینک تپهسنده بولنان و acrotères دینلن تزینات معماریه بالالتزام چیقاریلوب آلمشدر. «اسکندر» لحدینه کلنجه بونک دخی خط بالاسنده کی قرتاللرک کافه سی ازاله ایدلمش، حالبوکه آلهه باشلرینک - یالکز بری مستثنا اولمق اوزره - هیچ برینه اصلا طوقونلماش. اسکندر لحدیله بر لکده بولنان دیگر اوج کوچوک لحدده دخی کرک تکنه نک اوست طرفده کی تزینات بیضیهسنده و کرک (فروننون) ک چیچک زینتنده حقیقه حیرت ویره جک قیریقلر کوریلور. شو حالده تخریب ایدیلن بواقسامک دائماً تمامیله محدود و معین نقطه لرده کورلمکده، آبداتک هیچ بروقت اک یوکسک یرلرنده وجوده کتیرله مکده ایدوکی [زیرا آدات مذکورهنک فرونتونلرنده کی acrotère لر همانده مصون قالمشدر]

دوشونیلورسہ بو سقطالقرک اختیاری اولدیننی ، مناسک مذہبیه ایجاباتندن بولندیغنی تسلیم ایتمک ممکن اولمادیغنی کبی حائز اهمیت اولیان بونوع تفرعاتک فدا ایدلمسنی دخی سوء نظری دفع ایتمک ، شیاطینک تأثیر مشؤومندن و متجاوزینک دد غصب و تعرضندن مرقدی مصون بولندیرمق مثللو اسبابه حمل ایلمک لازم کلور .

مسئله دیگر لحدلر حقنده دها بسیطدر . شویله که : « صدراب » لحدینک بتون قبارتمه لری ایله بر ده « نوحه کران » لحدینک ایکی فریزی تمامیه شرقه عائد بر وصف و ماهیتی حائز درلر . بو ایسه اشبو آبداتک صیدالیلره مخصوص اوله رق نحت ایدلمش اولدقلری قبول ایدلدیکی تقدیرده تمامیه قابل ایضاح اولور و اگر بونلره راست کله اشیا نظریله باقلمق لازم کلدیکنده اصرار اولنه جق اولور ایسه بونی ده سائرلرینه ضمیمه بر اثر تصادف دها فرض ایلمک ایجاب ایدر .

سابق الذکر ماهیت شرقیه به کلنجه بوده هر کونه اعتراضدن وارسته در . کرک صدرابک و کرک معیتی افرادینک تمامیه فیکه لیلره مخصوص برقیافته اولوب اولاملری ایسه حائز اهمیت دکدر . هر حالده اونلر بعضاً بوقیافته درلر وارلمیانلری دخی (یونان) و (یونان-روما) صناعتنده آسیالیلرک — هر کیم اولورلرسه اولسونلر — حین تصویرلرنده دائماً کینمش بولندقلری او vestis barbaricus ی لابسدرلر .

خلاصه کلام ، بولخودک خارق العاده بر صورتده حسن محافظه ایدیله بيلمش اولمه لری (*) مکرراً مستعمل اولدقلری فرضیه سنه قارشو قوتلی بر دلیلدر . هله « اسکندر » لحدنده کی منحوتات مثللو نازک و قیرلمسی قولای اولان اقسام نظر اعتباره آلتیجه بو دلیل آرتق قطعیت کسب ایدر . کوز فاشدیره جق بر بیاضلقده اولان بومرمره ، بعضیلری اولانجه شدت و قوتلرینی محافظه ایلمش اولان او رنگلره ، قباغک کنار تحتانیسنده کی صره مستنا اولمق اوزره هیچ بری اصلا زده لیمین اینجی شکلنده کی اورقیق و نازک ترینات معماریه به باقینجه بو آبدنک ایکی دفعه سیاحت ایتمک تهلاکه سنه و شدائد هوایه معروض قاله بيلمش اولسی مستبعد کورینور . معجزه بختنده انسان امسا که رعایت ایتملیدر . ذاتاً بو ابعادده و بو ثقاتده بولنان بر کتله پی ، اوزرنده کی قبارتمه لردن هیچ برینی سقطلامقسزین ، کنارلرینی زده لمکسزین ، زه و اویمه لرینی رخنه دار ایتمکسزین عرضی درت متروندن دها آز اولان بر قویونک قعرینه قدر ایندیره بيلمش اولمق بیله بر معجزه دکل ده نه در ؟

[*] « صدراب » لحدی اوزرنده کوریلن سقطلقلر حقیقت حالده متجاوزلرک اثریدر .

نتیجه : قبرستانك بتون لخدی میاننده یالکز «تابنیت» لخدی شبهه سز مستعملدر؛ بزجه معلوم اولیان احوال و شرائط دائره سنده اله کچیرلمش ویا مبایعه ایدلمش اولان شبه انسان لخد مصریسی ایسه ناتمامدر و بنا علیه اصلاً مکرراً قوللانلمش دکلدر [ایکنجی اشمونازار لحدینک دخی منتظماً صاتون آلمش اولمسی اغلب احتمالاتدر] ؛ دیگر لرینک کافه سی ایسه داخلرنده مدفون اولان (سیدون) لیلر طرفندن ایصمارلانمشدر.

بو (سیدون) لیلر کیم ایدی؟ — قبرستانه ویریلن «قرالی» عنوانی کرچه اعتراضه اوغراددی ایسه ده بو عنوان پک محق و مجادر. (م) مدفنیه تابنیتک بولندینی مدفن آره سنده کی صیقی مناسبت و مربوطیت بوطن قوی بی تمامیه تأیید ایدر. واقعا (تابنیت) ک اوغلی ایکنجی (اشمونازار) ک کندی پدرندن تقریباً ایکی کیلومتر و مسافه ده مدفون اولدینی دوشونانجه اشبوطن کسب ضعف ایلر. فقط مادامکه اقوای احتمالات ایله اکتفایه مجبورز او حالده بر قرال طرفندن تأسیس اولنان بر قبرستانک بر قاچ سنه صکره افراد ناسدن بر عائله نک ید غصنه کچمش بولمسنه و بوندن بشقه (سیدون) تاریخنده کی بتون اغتشاشات اورتیه سنده خصوصی بر ثروتک بو مدفولرده کوردیکمز احتشام و دبدبه غیر منقطعه درجه سند. بر زینت و بر قدرت ایله ۱۵۰ سنه دن زیاده بر مدت طیانه بيلمش اولسنه احتمال ویره میز. او یله ایسه شو مختلف مزارلرک صاحب لرینه بر اسم ویرمک عجیباً ممکنیدر؟ المزده انجق ابداتک شکل مخصوص لرندن استخراج اولنان و بوجهته بالضروره مبهم بولنان تاریخلردن بشقه بر دلیل موجود اولدینی ایچون (م) مدقنده کی اک اسکی لخدلردن برینک هانکی قراله منسوب اولدینی تعیین ایتک غیر قابلدر. نظردقتی جلبه لایق اولان یکانه فرضیه ایسه «اسکندر» لحدینک (آبدالونیم) ه عاندیتی قبول ایلکده اولانیدر. فی الحقیقه (آبدالونیم) خاندان مشروعه منسوب اولوب اسکندر طرفندن تحت اقعاد اولمش اولدینی کی آرتق کندیسندن صکره ملی اوله رق هیچ بر (سیدون) قرالی متون قدیمه ده ذکر ایدلیور. واقعا سائر بر چوق فرضیات ده ادر میان ایدلدی: اسکندر لخدی متوالیاً (پهردیقاس) یا خود (پارمه نیون) ه، (مازایوس) اسمنده بر ایران صدرابنه، اسکندرک دوستی اولوب سوریه و فنیکه والیلکنده بولمش اولان مدلولی (لائومه دون) ه ودها بر چوق کیمسه لره عطف اولندی ایسه ده هر حالده متین بر اساسدن محروم اولان بو فرضیاتک یالکز ذکر یله اکتفایلرز.

دارالفنون عثمانی تاریخ صنعت مدرسی

(مابعدی وار)